

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 993/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Suomen toiminnasta EU:n COVID-19-rokotehankintoihin liittyen

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sanna Antikaisen / ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 993/2020 vp:

Onko Suomen linja EU-tason neuvotteluissa se, että Suomi pyrkii rokottamaan koko väestönsä heti, kun rokotetta on valmistajilta saatavilla, vai onko Suomi luovuttamassa osan yhteishankintakiintiöstä solidaarisuuden nimissä muille maille,

mitä mainittu "rokotesolidaarisuus" tarkoittaa käytännössä ja onko sillä vaikutusta siihen, kuinka nopeasti Suomeen saadaan rokotteita,

miksi ulkoministeri viestittää EU-komissiolle täysin päinvastaista näkemystä Suomen tahtotilasta kuin perhe- ja peruspalveluministeri,

kuka tai ketkä hallituksessa muodostavat Suomen kannan rokotehankintoihin liittyen ja rahoittaako Suomi tai hyväksyykö Suomi EU-päätöksenteossa sen, että EU rahoittaa yhteisestä budjetistaan EU:n ulkopuolisten maiden rokotehankintoja?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomen ja muiden EU-jäsenmaiden ensisijainen tavoite on oman väestön rokottaminen. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä 10.12.2020 todetaan, että pandemian varautumissuunnitelman mukaan Suomen väestö suojataan rokottamalla, kun tehokas ja turvallinen rokote on saatavilla. Rokottamisella pyritään vähentämään tautitaakkaa, estämään kuolemia ja eliniän menetystä sekä turvaamaan terveydenhuollon kantokykyä. Rokotukset on aloitettu 27.12.2020 ja niitä toteutetaan paikallisten terveysviranomaisten toimesta mahdollisimman nopeasti sitä mukaa kun rokote-eriä on saatu maahan. Koronarokotusta tarjotaan maksutta lääketieteellisen riskiarvion perusteella priorisoitujen ryhmien mukaisessa järjestyksessä. Suurin osa tarjolla olevista rokotteista vaatii kaksi annosta tehon saavuttamiseksi.

EU-jäsenmaat ja komissio ovat sitoutuneet vahvasti solidaarisuuteen pandemian hoidossa tarvittavien lääkkeiden, rokotteiden ja diagnostiikan jakamiseksi yhdenvertaisesti. EU on liittynyt Team Europa COVID-19-rokotteiden hankintaa ja tasapuolista jakamista hoitavaan COVAX-yhteistyömekanismiin, joka on osa komission aloitteesta perustettua kansainvälistä ACT Accelerator -hanketta.

Rokotekysymyksissä Suomi on tukenut vuonna 2020 rokoteliittouma Gavia 2,5 MEUR. Vuonna 2021 Suomi on suunnitellut tukevansa Gavin COVAX AMC-mekanismia 2 MEUR:lla. Koronavirus-pandemian aikana Gavi on tukenut köyhimpien maiden COVID-19-vastetta tarjoamalla välitöntä rahoitusta terveysjärjestelmien tueksi, terveydenhuoltohenkilökunnan suojaamiseksi ja kouluttamiseksi sekä COVID-19-testien hankkimiseksi. Lisäksi Gavi työskentelee varmistaakseen rokoteohjelmien kattavuuden myös pandemian aikana, jotta voidaan välttyä muiden hengenvaarallisten tartuntatautien aiheuttamilta sairastumisilta ja kuolemilta.

Koronarokotteiden kysyntä on globaalisti suurta ja tarjonta vähäistä, kun myyntiluvallisia valmisteita on vain muutama. Suuret toimijat, kuten EU, ovat olleet etulyöntiasemassa sopimuksia neuvoteltaessa. EU:n strategiana on ollut laajan rokotesalkun varmistaminen tilanteessa, jossa ei ole ollut mahdollista ennakoita mitkä rokoteaihiot tulevat menestymään. Yhteishankinnassa Euroopan komissio on hankkinut keskitetysti rokotteita EU-jäsenmaiden ja ETA-maiden tarpeisiin ja tällä menettelyllä on varmistettu mahdollisimman nopea ja kustannuksiltaan kohtuullinen hankinta myös Suomelle. EU-rokoteyhteistyösopimuksen mukaan jäsenmaat eivät saa neuvotella kahdenvälisesti samojen rokotevalmistajien kanssa, joiden kanssa EU on neuvotellut hankintasopimuksen.

Tämänhetkisen sopimustilanteen valossa EU:lla tulee olemaan käytettävissään merkittävästi enemmän rokotteita kuin se tarvitsee kansalaistensa rokottamiseksi. Kolmansien maiden tukeminen rokotteiden saatavuudessa on välttämätöntä paitsi solidaarisuuden myös EU:n oman terveys- ja talouden näkökulmasta. Pandemia ei ole ohi ennen kuin se on saatu nujerrettua kaikkialla. Ylijäävien rokotteiden osalta EU on käynnistämässä keskustelua globaalin solidaarisuuden varmistamiseksi myös mahdollisten rokotelahjoitusten tai rokotteiden edelleen myynnin kautta kolmansille maille ja humanitäärisille toimijoille ml. COVAX:in kautta, noudattaen WHO:n laatimaa oikeudenmukaista allokatiota. Tämän toteuttamiseksi tarvitaan rokotetoimitusten merkittävää kasvattamista siten, että EU:lle muodostuu rokoteylijäämää. Lisäksi on sovittava toimintamalleista muun muassa logistiikan ja juridisten kysymysten osalta.

Helsingissä 3.2.2021

Ulkoministeri Pekka Haavisto